

להפסיד בכבוד

בתוך: כללי החיים – שעשועים
יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ט, עמ' 55-56
תרגום: אורי אורלב

מכון יאנוש קורצ'אק
אשראיל תפרא קורצ'אק

לעתים קרובות אנכייתם של יחידים באה במקום אנוכיות גסה והמונית לא פחות של מפלגות, חבורות, מחנות. צריך ללמד להפסיד בכבוד, להעריך הערכה הוגנת את ערכו של היריב.

אני זוכר משחק מחנכים של קבוצת נערים. מצד אחד נשארו שלושה, מן הצד השני רק אחד. וקרה דבר שלא נאמן: הוא מיד הוציא מהמשחק את שלושתם. איכשהו הכדור חזר כאלו מעצמו לתוך ידיו: השלושה כל כך נדהמו שכבר בכלל לא נסו להתגונן.

נשמעו מחיאות כפיים. הילדים ברכו את המנצח ומחאו לו כף, גם המנצחים וגם המנצחים, שתי הקבוצות, כלם שמחו. דמעות של התרגשות עמדו בעיני ואני לא מתבייש בדמעות האלה.

הנה, כך צריך להיות! לא קנאה, תרעומות ותלונות, רברבנות והשפלת היריב, אלא הכרה אבירית בערך עצמו ובערכו של המתחרה, אמונה גאה בכוחות עצמו למרות הכשלון, הרגשת בטחון שההתמודדות נערכת בין יריבים שונים, מתוך כבוד לאדם.

דברים רבים השתנו לטובה. אני זוכר את הזמנים הרעים, המקללים, ימי עמותים אלימים וידוי אבנים. ראיתי תגרות רבות. בהשפעת תחרויות הספורט אפלו התגרות התמתנו.

כשאני רואה תגרה בין שני נערים בעלי כוחות שונים, אינני מפסיק אותה פתאום אלא עומד לצופה עם כלם.

עדיף להמתין, מפני שאם מתערבים מיד, גוברים רגשי השנאה והנקם.

רק לעתים רחוקות התגרה פורצת במקרה, בדרך כלל הטינה ההדדית קימת זמן רב לפני שמתפרצת. נכון, ישנם כאלה שדוחפים או פוגעים לעתים קרובות בצעיר או בחלש מהם – אני אוסר זאת באסור חמור וגם חבריהם אינם מרשים. אבל אני יודע שאפלו ילד מרשע ורודף מדון אינו שש לתגרה כשהוא יודע שייחטף.

לכן אני אומר שפעם היו הולכים מכות כדי לגרום כמה שיותר כאב, עכשו רק כדי לנטרל את היריב. זה מתחיל להיות דומה למאבקים ספורטיביים.

לסיכום של הפרק הקצר הזה אציג כלל חשוב אחד:

– לא צריך להתבייש במשחק. אין משחקים ילדתיים.

אין צדק בדברי המבגרים והשחצנים שמחריים ומחזיקים אחריהם:

– גדול כל כך ומשחק כמו ילד. גדול כל כך ועדין משחק בבבות

לא חשוב במה משחקים, אלא איך, ומה חושבים ומרגישים בשעת המשחק. אפשר לשחק בתבונה רבה בבבא ובבורה ילדותית וטפשית לשחק שח. אפשר לשחק בצורה מעניינת ומלאה דמיון במקבי אש, ברפבת, בציד, באינדזאנים ולקרא ספר ללא מחשבה.

הכרתי ילד אחד שלא רק קרא, אלא גם כתב בעצמו שירים וספורים נפים. אף המשחק האהוב עליו ביותר היה משחק בחילום: היו לו מדפים שלמים של חילוי יחידות שונות ועמים שונים, היה עורך אותם על השלחן, על אדן החלון, על הרצפה, על פסאות, היה מציר מפות ותכניות.

י.א.א. קורצ'אק
אשראיל תערא קורצ'אק

אין פל בושה לשחוק עם קטנים ועם בנות, שמתי לב שהצעירים לא תמיד מספרים ברוצח על
צעצועיהם ומתבזים באשר אדם מבגר מקשיב לדבריהם: הם חוששים שיפגעו מהם צחוק, פני
שאינם יודעים להגן על חלומותיהם, חלומות של גילם הצעיר.

אינני אומר:

— שחקו בזה ובזה. שחקו עם כאלה וכאלה.

למשחק מצלח זקוקים לחבר טוב, להשראה ולתחושה שאיתה חפשי.

